Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER BESLISSING

[redacted]

Aan Minister van WenP

Datum
20 november 2026

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
[redacted]

Uiterlijk bij
27 november 2026

Bijlage(n)
4

nota

Nota verzending periodieke rapportage kinderopvang

Aanleiding

Op 19 november bent u akkoord gegaan met het aanleveren van de periodieke rapportage kinderopvang inclusief kabinetsreactie aan de ministerraad van 27 november. Als u de kabinetsreactie ondertekent, kunnen de stukken direct na akkoord van de MR worden verzonden.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met verzending van de periodieke rapportage en de oordelen van de onafhankelijke deskundigen.
- U wordt geadviseerd kennis te nemen van de te openbaren beslisnota's.

Kernpunten

- Aan de Kamer is eerder toegezegd dat de periodieke rapportage vóór het wetsvoorstel financiering kinderopvang naar de Kamer wordt gestuurd en ten laatste in 2026. Door de periodieke rapportage op 27 november te versturen, voldoet u aan beide toezeggingen.
- U verzendt de kabinetsreactie mede namens de staatssecretaris van Financiën.

Toelichting

- De periodieke rapportage heeft onderzocht hoe doeltreffend en doelmatig het kinderopvangbeleid in de periode 2015 – 2024 is geweest in het bevorderen van arbeidsparticipatie en hoe het beleid doelmatiger en doeltreffender had kunnen worden vormgegeven.
- Conclusies zijn dat de betaalbaarheid en het gebruik van kinderopvang tussen 2015 en 2024 zijn toegenomen. In die zin is het beleid doeltreffend geweest. De omvang van het effect daarvan op arbeidsparticipatie is onzeker, maar betaalbare kinderopvang heeft vermoedelijk een positief effect op de arbeidsparticipatie van moeders. Gerichte intensiveringen waren mogelijk doelmatiger geweest, maar hadden ook tot meer complexiteit en onzekerheid geleid.
- In de kabinetsreactie geeft u aan dat de uitkomsten van het onderzoek u steunen in uw overtuiging dat er een einde moet komen aan de (inkomensafhankelijke) kinderopvangtoeslag, die voor ouders niet inzichtelijk is en onzekerheid kent door terugvorderingen. U wijst erop dat het kabinet volop blijft inzetten op een nieuw financieringsstelsel, dat

ouders meer eenvoud en zekerheid biedt en kinderopvang veel beter betaalbaar maakt voor werkende ouders.

Overzicht beslisnota's

Beslisnota	Datum	Inhoud
1 Motie Harbersbrief	07-08-2024	Nota bij Kamerbrief over opzet en planning periodieke rapportage
2. Beantwoording Kamervragen	24-09-2024	Nota bij beantwoording Kamervragen over aanpak en opzet periodieke rapportage
3. Opzet beleidsreactie periodieke rapportage	14-09-2026	Nota met outline van kabinetsreactie, met uw verzoek om in de reactie meer oog te hebben voor vertrouwen en inzichtelijkheid van huidig systeem
4. Conceptreactie periodieke rapportage	27-10-2026	Nota met beschrijving conceptreactie, voorafgaand aan interdepartementale afstemming
5. Kabinetsreactie periodieke rapportage kinderopvangbeleid	19-11-2026	Aanlevering bij MR, inclusief wijzigingen voortgekomen uit interdepartementale afstemming

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Periodieke rapportage kinderopvang arbeidsparticipatie	Verzenden aan TK	
2	Oordeel onafhankelijk deskundige periodieke rapportage Bas van der Klaauw	Bijlage bij verzending	
3	Oordeel onafhankelijk deskundige periodieke rapportage Sjoerd Keulen	Bijlage bij verzending	
4	Te openbaren beslisnota's	Bijlage bij verzending	

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

BRIEF ONDERTEKENEN

Directie

[redacted]

Datum
07-08-2024

Onze referentie
2024-[redacted]

Opgesteld door
Persoonsgegevens

Bijlage(n)
1

Aan Staatssecretaris

nota

Nota Harbersbrief Periodieke rapportage Kinderopvangbeleid

Aanleiding

De Directie Kinderopvang is bezig met voorbereidingen voor de periodieke rapportage kinderopvangbeleid. Door middel van de periodieke rapportage wordt het kinderopvangbeleid geëvalueerd op doeltreffendheid en doelmatigheid. De evaluatie gaat over 'bevorderen arbeidsparticipatie'. De motie Harbers legt de verplichting op om de Tweede Kamer uiterlijk een week vóór Prinsjesdag in het jaar voor oplevering van de periodieke rapportage te informeren over de opzet en vraagstelling.[1] Dat doet u met voorliggende brief ("Harbers-brief').

Geadviseerd besluit

We adviseren u de brief over de opzet en planning van de periodieke rapportage kinderopvang te ondertekenen en te verzenden naar de Tweede Kamer.
We horen ook graag uw eventuele opmerkingen bij de brief.

Kernpunten

In de brief:
- schetst u de aanleiding voor de periodieke rapportage;
- geeft u een toelichting op de beleidstheorie die de basis vormt;
- noemt u de onderzoeksvragen;
- en licht u de aanpak en methode toe.

Hieronder leest u een toelichting op deze punten.

Aanleiding

- De directie kinderopvang heeft de verplichting het beleid te evalueren door middel van een periodieke rapportage over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het kinderopvangbeleid. Dit volgt uit de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE).
- Het kinderopvangbeleid streeft twee hoofddoelen na. In oktober 2023 heeft de minister van SZW de periodieke rapportage over het doel 'stimuleren ontwikkeling kind' naar de Kamer verzonden (looptijd 2015-2022).
- De directie Kinderopvang start nu met de periodieke rapportage over het doel '**bevorderen arbeidsparticipatie'**. Middels de twee rapportages gezamenlijk is in 2025 het gehele kinderopvangbeleid geëvalueerd.

[1] Kamerstukken 2014-2015, 34 000, nr. 36 en nr. 52

- We ronden de periodieke rapportage in 2025 af. De evaluatieperiode loopt van 2015 tot en met 2024. In 2015 heeft de directie een beleidsdoorlichting over het hele kinderopvangbeleid opgeleverd.
- Het thema kinderopvang is onderdeel van de Strategische Evaluatieagenda (SEA) van SZW en valt onder het bredere thema 'Arbeid, zorg en de ontwikkeling van kinderen'. De SEA is een meerjarige agenda die ex ante, ex durante en ex post evaluaties omspant op alle belangrijke (beleids)thema's en bijbehorende begrotingsartikelen per departement

Beleidstheorie en opzet periodieke rapportage

- De uitgangspunten van het kinderopvangbeleid zijn neergelegd in de concept beleidstheorie (zie onderstaand figuur 1). De beleidstheorie vormt het geheel aan aannames dat ten grondslag ligt aan het beleid. In de beleidstheorie wordt uiteengezet welke middelen beschikbaar zijn, voor welke instrumenten de middelen worden ingezet, tot welke prestaties de instrumenten leiden en aan welke doelen deze bijdragen.
- Het kinderopvangbeleid kent verschillende instrumenten, zoals de kinderopvangtoeslag en kwaliteitseisen. Deze worden ingezet om te komen tot kwalitatief goede, betaalbare en toegankelijke kinderopvang (de beleidsprestaties). Uitgangspunt is dat op deze manier het gebruik van kinderopvang wordt gestimuleerd en daarmee de arbeidsparticipatie wordt bevorderd.
- We onderzoeken in hoeverre de inzet van de instrumenten en de uitkomsten van die inzet bijdraagt aan het gebruik van kinderopvang en daarmee aan het doel 'bevorderen arbeidsparticipatie'. Hierbij wordt ook het perspectief van ouders meegenomen.
- Het kinderopvangbeleid staat niet op zich en andere beleidsdomeinen hebben invloed op het gebruik van kinderopvang en/of de arbeidsparticipatie van ouders. Ontwikkelingen op bijvoorbeeld onderwijsbeleid en verlofregelingen nemen wij ook mee in de analyse. Daarnaast kijken we ook naar de invloed van externe factoren (zoals bijvoorbeeld Covid19) en eventuele neveneffecten.

Figuur 1: Concept Beleidstheorie Kinderopvangbeleid

Datum
07-08-2024

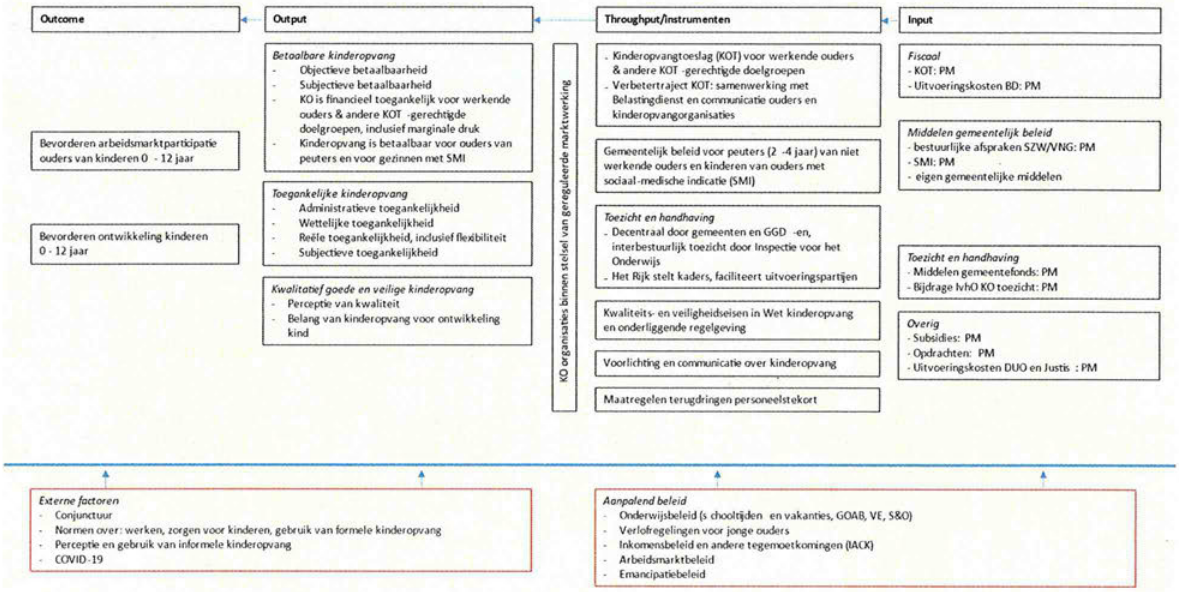

Onderzoeksvragen

- De onderzoeksvragen zijn afgeleid van de beleidstheorie. De hoofdvragen van de periodieke rapportage zijn:
  1. Hoe doeltreffend en doelmatig is het kinderopvangbeleid tussen 2015-2024 geweest voor het stimuleren van de arbeidsparticipatie?
  2. Hoe kan het kinderopvangbeleid voor het stimuleren van arbeidsparticipatie doeltreffender en doelmatiger worden vormgegeven?
- De deelvragen richten zich op de beleidsprestaties betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van de kinderopvang. Om deze vragen te beantwoorden, moeten ook beleidsmaatregelen, aanpalend beleid, ontwikkelingen in gebruik en arbeidsparticipatie, externe factoren en neveneffecten geanalyseerd worden. De deelvragen zijn:
  - In hoeverre was sprake van betaalbare kinderopvang?
  - In hoeverre heeft het kinderopvangbeleid hieraan bijgedragen?
  - In hoeverre heeft betaalbare kinderopvang bijgedragen aan het stimuleren van de arbeidsparticipatie van ouders?
  - In hoeverre was sprake van toegankelijke kinderopvang?
  - In hoeverre heeft het kinderopvangbeleid hieraan bijgedragen?
  - In hoeverre heeft toegankelijke kinderopvang bijgedragen aan het stimuleren van de arbeidsparticipatie van ouders?
  - In hoeverre was sprake van kwalitatief goede kinderopvang?
  - In hoeverre heeft het kinderopvangbeleid bijgedragen aan kwalitatief goede kinderopvang?
  - In hoeverre heeft kwalitatief goede opvang bijgedragen aan het stimuleren van de arbeidsparticipatie van ouders?
  - Welke beleidsmaatregelen zijn genomen om de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van kinderopvang te verhogen?

- Hoe heeft het gebruik van kinderopvang zich ontwikkeld?
- Hoe heeft de arbeidsparticipatie van ouders zich ontwikkeld?
- Hoe verhoudt de ontwikkeling van het gebruik van kinderopvang zich tot de ontwikkeling van arbeidsparticipatie?
- Welke externe factoren (bijvoorbeeld: Covid19, ontwikkelingen arbeidsmarkt) hebben invloed gehad op het gebruik van kinderopvang en de arbeidsparticipatie?
- In welke mate beïnvloedt aanbepalend beleid (bijvoorbeeld: voorschoolse educatie, verlofregelingen) de arbeidsparticipatie van ouders?
- Welke neveneffecten treden op?

Aanpak

- De directie Kinderopvang stelt zelf de periodieke rapportage op. Dit past bij de wens om zoveel mogelijk te leren van de beschikbare kennis. Tevens helpt het om de opgedane kennis en inzichten binnen de directie te borgen. De ervaringen van de vorige periodieke rapportage nemen we mee.
- De periodieke rapportage is een syntheseonderzoek. Dit houdt in dat de onderzoeksvragen worden beantwoord door een analyse te maken van alle beschikbare kennis. Daarvoor gebruiken we onderzoeken, monitoren en evaluaties, zowel in opdracht van SZW als ander relevant onderzoek uit de periode 2015 tot en met 2024. Daarbij betrekken we ook inzichten uit internationaal onderzoek en de wetenschappelijke literatuur.
- In de rapportage werken we opties uit voor besparingen en intensiveringen van het beleid om de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid te verhogen. De RPE schrijft voor dat in ieder geval een 20% besparingsvariant wordt geformuleerd.

Onafhankelijkheid

- De onafhankelijkheid borgen we door klankbordgroepen in te stellen: een interne klankbordgroep binnen de directie KO, een klankbordgroep met SZW-collega's van andere directies (FEZ, ASEA, AV, PDV, WR, CSO) en een met collega's van andere departementen en uitvoerders (FIN, EZK, OCW, Toeslagen, UWV).
- Ook vragen wij wetenschappers en onderzoekers (o.a. SCP en CPB en universiteiten) mee te kijken op de kennisvergaring (hebben we al het onderzoek in beeld) en analyse van het onderzoek (trekken we de juiste conclusies).
- De RPE stelt dat een onafhankelijk deskundige een oordeel geeft over de betrouwbaarheid en validiteit van de periodieke rapportage. Wij vragen twee onafhankelijk deskundigen om een oordeel: een deskundige op het gebied van beleidsevaluaties en een deskundige op het gebied van arbeidsmarkt.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Brief Tweede Kamer Opzet en planning	Bijlage bij verzending	

periodieke rapportage
kinderopvangbeleid

Datum
07-08-2024

Onze referentie
2024-[redacted]

SPI akkoord 4/11 [redacted] 1

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER BESLISSING

[redacted]

Aan
Staatssecretaris

Datum
24-09-2024

Onze referentie
2024-[redacted]

Opgesteld door
Persoonsgegevens

nota

Nota Beantwoording Kamervragen over de Kamerbrief over de aanpak en opzet periodieke rapportage

Bijlage(n)
2

Aanleiding

26 augustus 2024 heeft u een brief naar de Kamer verzonden over de aanpak en opzet van de periodieke rapportage kinderopvangbeleid. De Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft naar aanleiding van deze brief vragen gesteld. Hierbij vindt u de beantwoording van de Kamervragen.

Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd de brief te ondertekenen en naar de Kamer te verzenden.

Kernpunten

- De directie Kinderopvang is bezig met de evaluatie van het kinderopvangbeleid gericht op het doel van kinderopvang 'bevorderen van arbeidsparticipatie'.
- Dit gebeurt in een periodieke rapportage. De Kamer is geïnformeerd over de planning en opzet (zie bijlage).
- Hierop zijn Kamervragen gekomen over de timing van de rapportage in relatie tot de stelselherziening en het meenemen van aanbevelingen uit eerdere onderzoeken en maatregelen naar aanleiding van de beleidsdoorlichting van 2015.
- U antwoordt dat de periodieke rapportage in 2025 naar de Kamer verzonden. Relevante inzichten kunnen worden meegenomen bij de stelselherziening.
- Ook is er gevraagd of aanbevelingen uit eerdere onderzoeken en beleidsmaatregelen naar aanleiding van de beleidsdoorlichting worden meegenomen. U antwoordt hierop bevestigend. De periodieke rapportage is een synthese-onderzoek, wat betekent dat alle relevante informatie (onderzoeken, data, evaluaties) uit de periode 2015-2024 worden meegenomen.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Beantwoording Kamervragen over de Kamerbrief over de aanpak en opzet	Verzenden aan TK	

Pagina: 6

Nummer: 1 Auteur: Nobel, J.N.J. Onderwerp: Tekst plaatsen Datum: 4-11-2024 11:58:27

SPI akkoord 4/11

Nummer: 2 Auteur: Onderwerp: Markering Datum: 20-11-2026 15:21:59

	periodieke rapportage kinderopvangbeleid		
2	Kamerbrief over de aanpak en opzet periodieke rapportage kinderopvangbeleid	Ter informatie (niet verzenden)	

Datum
24-09-2024

Onze referentie
2024

MWP akkoord/opm 14/9 [redacted] 1

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER BESLISSING

Directie
[redacted]

Aan Minister van WenP

Datum
14 augustus 2026

nota

Opzet periodieke rapportage kinderopvangbeleid 2015 - 2024

Onze referentie
2026[redacted]

Opgesteld door
Persoonsgegevens

Bijlage(n)
0

Aanleiding

Directie Kinderopvang heeft een (verplichte) periodieke evaluatie uitgevoerd over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het kinderopvangbeleid. De periodieke evaluatie richtte zich op de mate waarin kinderopvangbeleid bijdraagt aan arbeidsparticipatie. Periodieke rapportages dienen voorzien van een kabinetsreactie te worden verzonden naar de Tweede Kamer. Daarbij is aan de Tweede Kamer toegezegd om deze Periodieke Rapportage inclusief kabinetsreactie met de Kamer te delen, voordat het wetsvoorstel financiering kinderopvang bij de Tweede Kamer wordt ingediend en in ieder geval uiterlijk in 2026.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd kennis te nemen van de opzet van de kabinetsreactie.
- U wordt geadviseerd in te stemmen met de voorgestelde reactie op de aanbevelingen (zie pagina 3). 4
- Desgewenst kunnen we de periodieke rapportage en/of opzet van de kabinetsreactie in een beleidsstaf verder met u bespreken.

3

Kernpunten

- Kinderopvangbeleid kent twee doelen; arbeidsparticipatie bevorderen en ontwikkeling van het jonge kind. In 2023 is een periodieke evaluatie gedaan die zich richtte op de ontwikkeling van het jonge kind. Bijgevoegde rapportage gaat in op het doel arbeidsparticipatie bevorderen.
- De periodieke rapportage heeft twee hoofdvragen onderzocht:
  - *Hoe doeltreffend en doelmatig is het kinderopvangbeleid in de periode 2015 – 2024 geweest in het bevorderen van arbeidsparticipatie?*
  - *Hoe kan het kinderopvangbeleid voor het bevorderen van arbeidsparticipatie doeltreffender en doelmatiger worden vormgegeven?*
- Hoofdconclusies zijn dat intensiveringen in de kinderopvangtoeslag tussen 2015 en 2024 ertoe hebben geleid dat de betaalbaarheid van kinderopvang groter is geworden. De omvang van het effect daarvan op arbeidsparticipatie is onzeker, maar de literatuur laat zien dat een relatie bestaat tussen betaalbare kinderopvang en de arbeidsparticipatie van moeders. Als de kinderopvangtoeslag niet zou bestaan, zou dat grote gevolgen hebben voor de arbeidsparticipatie van ouders, met name

Pagina: 8

Nummer: 1 Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Tekst plaatsen Datum: 14-9-2026 08:45:19 +02'00'

MWP akkoord/opm 14/9

Nummer: 2 Auteu Onderwerp: Markering Datum: 20-11-2026 14:40:19

Nummer: 3 Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Free Hand Datum: Onbepaald

Nummer: 4 Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: (Unknown) Datum: Onbepaald

Graag in de kabinetsreactie ook ingaan op het gebrek aan vertrouwen en inzichtelijkheid in het huidige systeem met inkomensafhankelijke toeslagen T-2. Het effect van 'meer werken' is bijna niet te snappen voor normale mensen. Dus is het te makkelijk om iets te zeggen over arbeidsparticipatie puur alleen gebaseerd op het verhogen van de vergoedingen.

moeders. Gerichte investeringen (op moeders) zijn mogelijk doelmatiger, maar leiden ook tot meer complexiteit en onzekerheid.
- In de kabinetsreactie op de periodieke rapportage zullen we eerst de resultaten van het onderzoek samenvatten. Vervolgens reageert u op de beleidsaanbevelingen en de besparings- en investeringsopties.

Toelichting

Context

- De Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE) verplicht om eens in de 7 jaar onderzoek te doen naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid. Periodieke rapportages dienen voorzien van kabinetsreactie via de onderraden en de ministerraad te worden verzonden naar de Tweede Kamer.
- Het onderzoek bestaat uit een syntheseonderzoek door medewerkers van Directie Kinderopvang. Daarnaast is er een extern onderzoek uitgevoerd door Sira Consulting en wordt het onderzoek door twee onafhankelijke experts beoordeeld.
- De Tweede Kamer is meermaals over de voortgang van de periodieke rapportage geïnformeerd. Uw voorganger heeft de Kamer in 2024 geïnformeerd over de opzet van het onderzoek (zie bijlage). Ook zijn in 2024 zijn Kamervragen gesteld over de planning. Hierop is toegezegd de rapportage voor de aanbieding van Wfk met de Kamer te delen.

Samenvatting resultaten periodieke rapportage

Ontwikkelingen toegankelijkheid

- In de rapportage is eerst uitgebreid toegelicht welke ontwikkelingen op kinderopvangterrein zich tussen 2015 en 2024 hebben voorgedaan.
- Over de periode 2015 – 2024 is de betaalbaarheid van kinderopvang toegenomen, doordat de vergoedingspercentages enkele keren zijn verhoogd en doordat de maximum uurprijzen in 2024 fors zijn verhoogd, boven op de reguliere indexatie.
- In de periodieke rapportage worden ook enkele externe ontwikkelingen genoemd die mogelijke grote invloed hebben gehad op het effect van de kinderopvangtoeslag, zoals de coronacrisis en de kinderopvangtoeslagaffaire.
- Daarnaast worden aanpalende terreinen zoals verlof- en onderwijsbeleid genoemd.
- In de beleidsrapportage worden twintig (voornamelijk financiële) beleidswijzigingen geanalyseerd die mogelijk betrekking hadden op arbeidsparticipatie. De rapportage concludeert dat voor een deel van deze beleidswijzigingen geen evaluatie is opgesteld. De rapportage doet een aanbeveling om deze beleidswijzigingen alsnog te evalueren.
- Voor geen van de intensiveringen in de kinderopvangtoeslag tussen 2015 en 2024 is het effect op arbeidsparticipatie onderzocht. Het is onzeker of dit in de praktijk mogelijk zou zijn, maar het verdient volgens de onderzoekers wel nadere verkenning.

Counterfactual studie arbeidsparticipatie

- Onderdeel van de periodieke rapportage was een extern onderzoek door Sira Consulting naar de mate waarin kinderopvangbeleid heeft bijgedragen aan arbeidsparticipatie.

- Sira Consulting heeft hiervoor een counterfactual studie opgezet; hoe zou de arbeidsparticipatie van ouders er hebben uitgezien als er geen kinderopvangtoeslag was? Sira Consulting heeft hiervoor met ouders gesproken.
- Uitkomst van de studie is dat veel ouders minder of niet zouden werken als er geen kinderopvangtoeslag zou werken. Met name moeders zouden minder gaan werken of stoppen met werken. Dit effect is sterker voor huishoudens met een lager inkomen en kan zo dubbele ongelijkheid creëren.
- De afweging tussen werken en niet-werken is echter breder dan financiële overwegingen alleen. Ouders maken een balans tussen existentiële wensen (werk als vorm van zelfontplooiing), financiën, de invloed van maatschappelijke normen en institutionele structuren.

<u>Beleidsaanbevelingen en voorgestelde reactie</u>

- In het kader van de periodieke rapportage zijn (zeven) beleidsaanbevelingen gedaan, zoals gebruikelijk is bij periodiek evaluatieonderzoek. Daarnaast zijn er twee besparingsopties aangedragen, waarmee 20% van het budget zou worden bespaard. Dit is een vereiste uit de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek.
- Tot slot zijn er 3 investeringsopties en een budgetneutrale optie aangedragen.
- Onderstaande tabel beschrijft deze voorstellen en uw voorgestelde reactie. We ontvangen graag uw input op de voorgestelde reactie. Op basis hiervan zullen we de kabinetsreactie verder uitwerken en aan u voorleggen.

Beleidsaanbeveling	**Voorgestelde reactie**
1. Evalueer alle beleidswijzigingen op doelmatigheid en doeltreffendheid 2. Onderzoek indien mogelijk het effect van de specifieke intensiveringen in de kinderopvangtoeslag van 2015 – 2024 op de arbeidsparticipatie in Nederland	Deels overnemen • Het is belangrijk om beleid regelmatig te evalueren, zoals in deze periodieke rapportage is gedaan. Zo borgen we dat de overheid doelmatig en doeltreffend instrumenten inzet om haar beleidsdoelen te bereiken. • Het is complex om achteraf specifieke effecten van intensiveringen te onderzoeken. Wel monitoren we doorlopend ontwikkelingen in de kinderopvang. • Het kabinet blijft toekomstige beleidswijzigingen in de kinderopvang evalueren. Het kabinet gaat de effecten van het nieuwe stelsel monitoren.
3. Maak de focus op de arbeidsparticipatie van moeders expliciet. 4. Maak bij nieuwe beleidsvoorstellen duidelijk of arbeidsparticipatie wordt gestimuleerd via het stimuleren van toetreding of het voorkomen van uittreding. 5. Weeg welk instrument het meest geschikt is om arbeidsparticipatie van ouders te stimuleren en kijk hierbij naar de samenhang tussen verschillende instrumenten.	Overnemen. • Het is belangrijk om in de monitoring van beleid oog te hebben voor de manier waarop dit arbeidsparticipatie vergroot, en hoe dit verschilt voor verschillende groepen, waaronder moeders. • De aandacht op arbeidsparticipatie van moeders is ook van belang in het kader van de emancipatie, de loonkloof en het beleid rondom de verlofregelingen. • Het kabinet onderstreept deze belangen en zal in de monitoring van de effecten van het nieuwe financieringsstelsel expliciet aandacht besteden aan de arbeidsparticipatie, en dan in het bijzonder die van moeders. • In de Strategische Evaluatieagenda wordt kinderopvang voor de toekomstige periodieke

	rapportages gecombineerd met o.a. verlofregelingen en kindregelingen in het thema arbeid, zorg en ontwikkeling van het kind.
6. Onderzoek de doeltreffendheid van de arbeidseis en onderbouw ex-ante de effecten die worden verwacht van het behoud van de arbeidseis.	Deels overnemen. • Het kabinet gaat de effecten van het nieuwe stelsel monitoren. Daarbij zal worden meegenomen welke effecten vooraf worden verwacht van het behouden van de arbeidseis. • Tegelijkertijd is het perspectief van arbeidsparticipatie in de periodieke rapportage niet volledig. Naast participatie raakt de arbeidseis ook aan maatschappelijke opvattingen over de allocatie van schaarse kinderopvangplekken en middelen voor kinderopvang, waardoor de arbeidseis gerechtvaardigd kan zijn.
7. Zorg voor betere kwantitatieve beleidsinformatie.	Overnemen • Van belang ontwikkelingen in kinderopvang goed te monitoren. • Dat gebeurt nu al via de kwartaalrapportages kinderopvang en het Dashboard kinderopvang van het CBS. Daarnaast zullen de effecten van het nieuwe financieringsstelsel gemonitord worden. • Ontwikkeling van gebruik naar inkomensgroep loopt vanaf eind 2026 mee in monitoring via het CBS-dashboard kinderopvang. • U gaat het gesprek aan met het CPB over een meer tijdige inschatting van de prijselasticiteit in de kinderopvang.
Besparingsopties	
Inkomensonafhankelijke vergoeding 83,3%	Niet overnemen • Voor veel ouders wordt kinderopvang onbetaalbaar, met name voor lage inkomens. • Ten opzichte van het regeerakkoord gaan alle ouders er fors op achteruit. Het kabinet acht deze besparingsvariant gegeven de grote inkomenseffecten niet realistisch.
Inkomensafhankelijke vergoeding	Niet overnemen • Impliceert vasthouden aan het toeslagenstelsel, waarmee terugvorderingen voor ouders mogelijk zouden blijven. • Leidt in praktijk altijd tot complexer stelsel.
Intensiveringsopties	
Loslaten arbeidseis	Niet overnemen • Het loslaten van de arbeidseis zou enerzijds de eenvoud en zekerheid en mogelijk de arbeidsparticipatie kunnen vergroten. Ook krijgen zo meer kinderen de kans deel te nemen aan kinderopvang en zich verder te ontwikkelen. • Anderzijds leidt het tot hogere kosten (ca. 500 mln) en een toenemende vraag. Terwijl er op dit moment een tekort aan plekken is. • Daarnaast geldt een normatief perspectief over de vraag voor welke ouders er plek moet zijn op de opvang en voor welke ouders de overheid de opvang betaalt, dat politiek gewogen moet worden.

Verlengen verlof en inperken baby-opvang	Niet overnemen; verwijzen naar lopend onderzoek • Het kabinet laat op dit moment een verkennend onderzoek uitvoeren door Sira Consulting naar de effecten van een langer verlof in combinatie met het afschaffen van kinderopvangtoeslag voor baby's. • Er zijn echter hoge kosten verbonden aan het verlengen van het verlof en daarvoor zijn op dit moment geen middelen.
100% vergoeding voor alleenstaanden	Niet overnemen; verwijzen naar verruiming artikel 1.13 (vergoeding eigen bijdrage door gemeenten) • Hoewel doelmatiger gaat deze maatregel ten koste van eenvoud. • Door het jaar heen kan een verandering in gezinssamenstelling leiden tot een ander recht op vergoeding. • Bij een gebruikelijke vormgeving (voorschot) treden er terugvorderingen op. Dit leidt tot onzekerheid. • In het nieuwe financieringsstelsel wordt wel artikel 1.13 verruimd, waardoor gemeenten de eigen bijdrage van bepaalde groepen ouders kunnen vergoeden. Gemeenten zouden er in dat kader ook voor kunnen kiezen om in het nieuwe financieringsstelsel de eigen bijdrage voor alleenstaanden 100% te vergoeden.
Budgetneutrale optie	
Betere informatievoorziening over kosten en baten kinderopvang	Overnemen • Goede informatievoorziening helpt ouders om een geïnformeerde keuze te maken. • Bezien wordt op welke wijze ouders beter kunnen worden geïnformeerd.

Planning

- We zullen medio oktober een concept kabinetsreactie aan u voorleggen, die we bij uw akkoord eind oktober agenderen voor de CSDI. De RPE verplicht dat kabinetsreacties op periodieke rapportages via de onderraden en de ministerraad aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Gebeurtenis	Datum
Voorleggen conceptkabinetsreactie aan MWP	15 oktober
Herfstreces	19 – 23 okt
Definitieve kabinetsreactie naar MWP, incl. aanbiedingsformulier CSD	Uiterlijk 30 oktober
CSD	9 november
MR kabinetsreactie, verzending naar Kamer	13 of 17 november
Aanbieding Wfk bij Kamer	Lopende onderhandelingen

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

MWP akkoord 27-10-2026 [redacted] 1

TER BESLISSING

Directie
[redacted]

Datum
9 oktober 2026

Onze referentie
2026-[redacted]

Opgesteld door
Persoonsgegevens

Bijlage(n)
1

Aan Minister van WenP

nota

Conceptreactie periodieke rapportage kinderopvang

Aanleiding
In november stuurt u een periodieke rapportage over de effecten van kinderopvangbeleid op arbeidsparticipatie naar de Tweede Kamer. In de bijlage treft u de conceptkabinetsreactie aan, die is afgestemd met FIN, OCW en EZK. We ontvangen graag uw reactie voor het herfstreces, zodat we de opmerkingen kunnen verwerken in de brief die u na het herfstreces agendeert in de CSDI. U verzendt de kabinetsreactie in november mede namens SFIN.

Geadviseerd besluit
- U wordt geadviseerd kennis te nemen van de conceptkabinetsreactie en uw suggesties en opmerkingen met ons te delen.
- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met aanbieding van de brief aan het ambtelijk voorportaal (CSDI) van 9 november.

Kernpunten 2
- Op 14 september hebben we een opzet van de kabinetsreactie aan u voorgelegd, met daarin voorstellen voor reacties op de aanbevelingen uit het onderzoek. U vroeg toen om in de brief ook te benadrukken dat de huidige kinderopvangtoeslag complex is voor ouders, waardoor het effect van meer werken bijna niet te snappen is voor normale mensen. Dit beïnvloedt ook het effect dat de kinderopvangtoeslag op arbeidsparticipatie heeft. We hebben dit verwerkt in uw algemene reactie op de periodieke rapportage, halverwege pagina 5 van de brief.
- In de afsluiting van de kabinetsreactie benoemt u nogmaals de complexiteit van het huidige stelsel en geeft u aan dat de periodieke rapportage u sterkt in uw overtuiging dat er een einde moet komen aan de kinderopvangtoeslag.

Toelichting
<u>Samenvatting resultaten periodieke rapportage</u>
Conclusies
- De periodieke rapportage heeft twee hoofdvragen onderzocht:
  - *Hoe doeltreffend en doelmatig is het kinderopvangbeleid in de periode 2015-2024 geweest in het bevorderen van arbeidsparticipatie?*
  - *Hoe kan het kinderopvangbeleid voor het bevorderen van arbeidsparticipatie doeltreffender en doelmatiger worden vormgegeven?*
- Hoofdconclusies zijn dat intensiveringen in de kinderopvangtoeslag tussen 2015 en 2024 ertoe hebben geleid dat de betaalbaarheid van kinderopvang

Nummer: 1 Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Tekst plaatsen Datum: 27-10-2026 09:31:00

MWP akkoord 27-10-2026

Nummer: 2 Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Free Hand Datum: Onbepaald

groter is geworden. De omvang van het effect daarvan op arbeidsparticipatie is onzeker, maar de literatuur laat zien dat een relatie bestaat tussen betaalbare kinderopvang en de arbeidsparticipatie van moeders. Als de kinderopvangtoeslag niet zou bestaan, zou dat grote gevolgen hebben voor de arbeidsparticipatie van ouders, met name moeders. Gerichte investeringen (op moeders) zijn mogelijk doelmatiger, maar leiden ook tot meer complexiteit en onzekerheid.

Counterfactual studie arbeidsparticipatie

- Onderdeel van de periodieke rapportage was een extern onderzoek door Sira Consulting naar de mate waarin kinderopvangbeleid heeft bijgedragen aan arbeidsparticipatie.
- Sira Consulting heeft hiervoor een counterfactual studie opgezet; hoe zou de arbeidsparticipatie van ouders er hebben uitgezien als er geen kinderopvangtoeslag was? Sira Consulting heeft hiervoor met ouders gesproken.
- Uitkomst van de studie is dat veel ouders minder of niet zouden werken als er geen kinderopvangtoeslag zou zijn. Met name moeders zouden minder gaan werken of stoppen met werken. Dit effect is sterker voor huishoudens met een lager inkomen en kan zo dubbele ongelijkheid creëren.
- De afweging tussen werken en niet-werken is echter breder dan financiële overwegingen alleen. Ouders maken een balans tussen existentiële wensen (werk als vorm van zelfontplooiing), financiën, de invloed van maatschappelijke normen en institutionele structuren.

<u>Samenvatting reactie kabinet</u>

- U begint uw reactie door te benoemen dat goede en betaalbare kinderopvang een belangrijke bijdrage levert aan de arbeidsparticipatie van ouders. De rapportage laat zien dat het beleid de betaalbaarheid van kinderopvang tussen 2015 en 2024 heeft vergroot.
- Vervolgens noemt u dat naast betaalbaarheid ook kwaliteit van kinderopvang van belang is. Zowel voor de ontwikkeling van kinderen als voor arbeidsparticipatie; ouders willen hun kind met een gerust hart kunnen achterlaten op de opvang, en de ondersteuning die kinderopvang levert in de ontwikkeling van kinderen draagt bij aan de arbeidsparticipatie van de toekomst.
- Aan het einde van uw algemene reactie geeft u aan dat de periodieke rapportage de noodzaak beschrijft om de kinderopvangtoeslag af te schaffen en te vervangen door een nieuw financieringsstelsel, dat inzichtelijker is voor ouders, eenvoud en zekerheid biedt en kinderopvang beter betaalbaar maakt, maar waarin wordt vastgehouden aan de hoge kwaliteit die kinderopvang nu biedt.
- Vervolgens reageert u op de beleidsaanbevelingen, intensiveringsopties en besparingsopties uit het onderzoek.
- Een deel van de beleidsaanbevelingen ziet op het beter monitoren en evalueren van beleid. U onderschrijft het belang van goede beleidsinformatie en neemt de aanbevelingen grotendeels over.
- Een andere beleidsaanbeveling is om onderzoek te doen naar de ex ante effecten die verwacht worden van het behoud van de arbeidseis. U geeft aan dit te betrekken in de monitoring van de effecten van het nieuwe financieringsstelsel.

- De besparingsopties zijn om de vergoedingspercentages fors te verlagen, of het stelsel inkomensafhankelijk te houden. Een forse verlaging van de vergoedingspercentages acht u niet wenselijk met oog op de negatieve inkomenseffecten, terwijl u een inkomensafhankelijk stelsel niet wenselijk acht vanwege de complexiteit die dit met zich meebrengt, en het risico op terugvorderingen.
- De intensiveringsopties zien op het loslaten van de arbeidseis, het verlengen van het ouderschapsverlof en een 100% vergoeding voor alleenstaanden. U geeft aan geen middelen te hebben voor de afschaffing van de arbeidseis, die bovendien tot een nog sterkere stijging van de vraag zou leiden en daarmee een risico op verdringingseffecten. Voor het verlengen van ouderschapsverlof verwijst u naar het lopende onderzoek hierover, waarbij u aangeeft dat er geen middelen zijn voor langer ouderschapsverlof. Tot slot wijst u erop dat een 100% vergoeding voor alleenstaanden weer complexiteit aan het stelsel toevoegt, terwijl het doel van het de stelselherziening eenvoud en zekerheid is.
- U sluit de reactie af door te herhalen dat er een einde moet komen aan de kinderopvangtoeslag en door te benoemen dat het kabinet vol blijft inzetten op een nieuw financieringsstelsel in de kinderopvang per 1 januari 2029.

Proces
- Aan de Tweede Kamer is toegezegd om de periodieke rapportage met de Kamer te delen voor het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gaat.
- Met onderstaande planning komt u aan die toezegging tegemoet.

Planning	Datum
Voorleggen conceptreactie aan MWP	Week van 12 oktober
Verwerken opmerkingen MWP	Week van 19 oktober
Voorleggen reactie MWP voor agendering in de CSD	Week van 26 oktober
CSD	9 november
MR en verzending naar TK	13 november of 20 november

Bijlagen

Volgnummer	**Naam**	**Actie**	**Informatie**
1	Conceptreactie periodieke rapportage kinderopvang	Ter informatie (niet verzenden)	

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

TER BESLISSING

Directie
[redacted]

Aan Minister van WenP

nota

Nota kabinetsreactie periodieke rapportage kinderopvangbeleid

Datum
4 november 2026

Onze referentie
2026[redacted]

Opgesteld door
Persoonsgegevens

Uiterlijk bij
12 november 2026

Bijlage(n)
4

Aanleiding
Op 9 november is de kabinetsreactie op de periodieke rapportage kinderopvangbeleid besproken in de CSDI. De CSDI is zonder opmerkingen akkoord gegaan.

Geadviseerd besluit
U wordt geadviseerd de kabinetsreactie op de periodieke rapportage kinderopvangbeleid te agenderen in de MR van 20 november en het aanbiedingsformulier te ondertekenen.

Kernpunten
- De CSDI heeft niet geleid tot aanpassingen van de periodieke rapportage. Wel maakte het SCP een opmerking over de passages over de arbeidseis. Het SCP gaf aan te begrijpen dat dit ook een normatieve keuze is, maar wees er op dat het loslaten van de arbeidseis positieve gevolgen kan hebben voor de arbeidsparticipatie, zoals de periodieke rapportage zelf ook vermeldt.
- Ten opzichte van de vorige versie waar u akkoord op heeft gegeven, zijn er wel drie andere aanpassingen gedaan in de tekst.

Eenheid van kabinetsbeleid
[redacted]

Nummer: 1 Auteur: [redacted] Onderwerp: Markering Datum: 20-11-2026 14:43:42

Nummer: 2 Auteur: Aartsen, A.A. Onderwerp: Free Hand Datum: Onbepaald

[redacted] Onderwerp: Markering Datum: 20-11-2026 14:44:54

- Op verzoek van ambtelijk FIN is bovenaan hoofdstuk 2 verhelderd dat de herziening van het financieringsstelsel kan bijdragen aan een normverandering:
  "Daarnaast kan de hoge inkomensonafhankelijke vergoeding mogelijk zorgen voor een normverschuiving in de opvattingen van ouders over het combineren van werk en zorg voor (jonge) kinderen, wat kan bijdragen aan de normalisering van het afnemen van kinderopvang."
- We hebben in hoofdstuk 2 ['Reactie op aanbevelingen'] verduidelijkt dat in de monitoring van de effecten van het nieuwe financieringsstelsel ook gekeken zal worden naar de effecten op arbeidsparticipatie, in reactie op de aanbeveling om een ex ante evaluatie uit te voeren van het behoud van de arbeidseis.
  "In de monitor van de effecten van het nieuwe financieringsstelsel zal worden gekeken naar de samenhang tussen het nieuwe financieringsstelsel en arbeidsparticipatie van ouders"

Toelichting
Planning
- Aan de Tweede Kamer is toegezegd om de periodieke rapportage kinderopvangbeleid met de Kamer te delen voordat de wetsbehandeling start van het wetsvoorstel financiering kinderopvang, en in ieder geval in 2026.
- Als de MR op 20 november akkoord gaat met verzending van de periodieke rapportage naar de Tweede Kamer, wordt die toezegging tijdig afgedaan.
- U verzendt de kabinetsreactie mede namens de staatssecretaris van Financiën.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	MR-formulier aanbieding kabinetsreactie periodieke rapportage		
2	Kabinetsreactie periodieke rapportage kinderopvangbeleid	Bijlage bij verzending	
3	Periodieke rapportage kinderopvangbeleid	Bijlage bij verzending	
4	Expertoordeel Sjoerd Keulen en Bas van der Klaauw	Bijlage bij verzending	

Nummer: 1 Auteur: [redacted] Onderwerp: Markering Datum: 20-11-2026 14:44:40